

ינואר 2021

על האחריות הרחבה של תאגידים ונושאי משרה בתחום איכות הסביבה

בעקבות ע"פ (ב"ש) 59386-08-20 חברת קו צינור אילת אשקלון בע"מ נ' מדינת ישראל

לטעמנו, פסק הדין שבכותרת אליו נתייחס בקצרה להלן ('פסק הדין'), ממחיש את החשיבות בביסוס נהלים מתאימים ופיקוח ראוי על התקשרויות הנעשות עם קבלן חיצוני לצורך ביצוע עבודות הטומנות בחובן השלכות סביבתיות. שכן, בהתאם לקביעת בית המשפט "מזמין העבודה הוא בבחינת מבצעה, ואחריותו אינה פחותה במאומה מקבלן ששכר לצורך ביצועה".

כמו כן, ניתן ללמוד מפסק הדין על המשמעות הרת הגורל שיכולה להיות לחקירתם של נושאי משרה בחברה (ברשות הטבע והגנים, המשטרה ירוקה או בכל גוף חקירתי אחר) על ההליך הפלילי.

עניינו של פסק הדין הוא בערעורם של חברת קו צינורות אילת אשקלון בע"מ ('קצא"א') וכן נושא משרה בה על הרשעתם בבית משפט השלום בעבירות של פגיעה בערך טבע מוגן לפי חוק גנים לאומיים, שמורות טבע, אתרים לאומיים ואתרי הנצחה, תשנ"ח-1998 ('חוק גנים לאומיים') והתקנות שהותקנו מכוחו. בהתאם לאמור בפסק הדין, העבירות נבעו מביצוען של עבודות להסרת מפגעים בנקודות קשירה של אוניות נפט, שהסבו נזק לאלפי אלמוגים ולכמות גדולה של בעלי חיים התלויים באלמוגים למחייתם. העבודות בוצעו ללא ההיתר הנדרש בהתאם לחוק גנים לאומיים.

לשם ביצוע העבודות, התקשרה קצא"א עם חברת מרינה המתמחה בתחום העבודות הימיות. חברת מרינה ומנהל מטעמה הורשעו על ידי בית המשפט אך לא לקחו חלק בערעור.

אחת הטענות המרכזיות בערעור הייתה, כי החובה להצטייד בהיתר היתה מוטלת על חברת מרינה מכוח החוזה אשר נחתם בינה ובין קצא"א, והמערערים לא היו מודעים לכך שחברת מרינה אינה עומדת בחובותיה לפי החוזה. בעניינו של נושא המשרה נטען, כי יש לזכותו גם במקרה בו קצא"א תורשע, מהטעם שלא הוכחו יסודות העבירה כלפיו, שכן חלקו במעשי קצא"א נגזר מתוקף תפקידו בקצא"א, הוא יישם החלטות שנתקבלו בהנהלת קצא"א ללא כל שיקול דעת עצמאי בנושאים המכריעים.

כפי שניתן ללמוד כבר מפתח דברינו, בית המשפט דחה את ניסיונה של קצא"א להסיר מעצמה אחריות לתוצאות העבודה שביצעה עבורה מרינה. בהתאם להחלטת בית המשפט, המבצע פגיעה בערך טבע מוגן, אינו יכול לפטור עצמו מאחריות פלילית בטענה כי התקשר בהסכם עם גורם אחר לקבלת ההיתר. מחובתו של הפוגע שלא לפגוע בערך הטבע המוגן, ואם הוא מתכוון לבצע עבודת הריסה או פעילות כלשהי אשר יש בה כדי פגיעה בערך טבע מוגן, גם באמצעות אחר, הרי שמחובתו על פי הדין לוודא תחילה קיומו של היתר.

גם טענתו של נושא המשרה כי יסודות העבירה לא הוכחו ביחס אליו, נדחתה על ידי בית המשפט. **בית המשפט מסתמך על חקירתו של נושא המשרה ברשות הטבע והגנים**, ממנה הוא מסיק באופן ברור כי נושא המשרה הוא אשר היה בעל הסמכות להחליט לבצע את העבודות, הוא יזם את ההתקשרות עם חברת מרינה והוא האחראי מטעם קצא"א על המקום. לפיכך, המודעות שלו לקיומם של אלמוגים ולאפשרות הפגיעה בהם, לצד ביצוע של היסוד העובדתי על ידו, מביא את בית המשפט למסקנה כי התקיימו בעניינו כל יסודות העבירות המיוחסות לו.

כאמור לעיל, הכרעת בית המשפט מבהירה את הצורך בפיקוח הדוק על התקשרויות בתחומים 'נפוצים' מבחינה סביבתית (כגון הסכמים לביצוע עבודות בסביבה של ערכי טבע מוגנים, פינוי פסולת, ביצוע הובלות וניקוי של חומרים מסוכנים ועוד). פסק הדין אף ממחיש את חשיבותה של הגרסה הנמסרת על ידי נושאי משרה בחברה בסמוך למועד ביצוע העבירה הנטענת.

משרדנו מתמחה בייצוג חברות ונושאי משרה בתחום איכות הסביבה. נשמח ללוות אתכם בגיבוש הנחיות מתאימות ובחינת התקשרויות בתחום איכות הסביבה, ובמידת הצורך גם בהכנה וייעוץ לקראת חקירה על ידי גורמי האכיפה הרלוונטיים.

נשמח לעמוד לרשותכם בכל שאלה.

יחיאל ציפורי, עו"ד בכיר
מרכז תחום איכות הסביבה

yechielz@gornitzky.com